

Müslümanca Yaşamamanın Sırrı İman ve İstikamet

Süfyan b. Abdullah es-Sekafi'den rivayet edildiğine göre Allah Rasulü (s.a.s.) şöyle demiştir: "Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol." (Müslim, İman, 62.)

Muallim olarak gönderilmişti Hz. Peygamber. Bir yandan Rabbin-den aldığı emirleri bildirirken bir yandan da kendi yaşantısıyla inananlara örneklik ediyor, söz ve fiilleri, hâl ve hareketleriyle İslam'ı en güzel şekilde öğretmeye gayret ediyordu. Onun ağzından çıkan her şeyi dikkatlice dinleyerek muhafaza eden sahabiler ise bunların gereğini yapmak için âdeta birbirleriyle yarışıyor, zihinlerini meşgul eden soruları kendisine yöneltmekten çekinmiyorlardı. Ashabın sorduğu sorular, başta kendi asırlarında olmak üzere tüm zamanlarda yaşayan Müslümanların hislerine tercüman oluyor, bu sorulara verilen cevaplar da nesiller boyu ümmetin yolunu aydınlatan nebevi kandillere dönüşüyordu. "Ey Allah'ın Rasulü, bana İslam hakkında öyle bir şey söyle ki, senden başka kimseye bu hususta soru sormama gerek kalmasin." diyen Süfyan b. Abdullah es-Sekafi'ye verilen cevap da bunlardan biriydi: "Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol." (Müslim, İman, 62.)

Rasulullah Efendimiz'in az kelimeyle çok kapsamlı manalara işaret ettiği hadislerinden (cevamiu'l-kelim) biri olan bu özlü söz, müminlere İslam dinini yaşama konusunda temel bir ilke sunmaktadır: iman etmek ve istikamet sahibi olmak. Başka bir ifadeyle bir olan Allah'a inanmak ve ömür boyu bu inancın gereklerine uygun dosdoğru bir hayat sürmek.

"Dosdoğru olmak", hadis metnindeki orijinal ifadesiyle "istikamet üzere olmak", doğru ve düzgün hareket etmek, bir şeyi hakkını vererek yapmak demektir. Her türlü eğrilikten ve sapmadan uzak, dosdoğru bir yol takip etmek anlamına gelir. "Dosdoğru ol!" emri, öncelikle "Allah'a iman ettim" diyen

kişinin tevhit inancında tereddütsüz, tutarlı ve kararlı olması gerektiğini ifade eder. İnancında istikamet sahibi olan kul, zayıf hâllerinde acziyetinin farkındalığıyla “Rabbim büyüktür.” dediği gibi bütün dünyaya hâkim olacak güçte iken de “Allah’tan başka üstün olan yoktur.” sözünü haykırabilendir. Karun gibi servetiyle kendini müstağni görmek yerine ihtişamlı saltanatıyla dillere destan olan Hz. Süleyman gibi (*Sad*, 38/30-32.) bu nimetleri Allah’ı anma vesilesi kılarak şükredebilen ve Rabbine çokça yönelendir. Yalnızca nimetlere erişince değil bu nimetlerden mahrum kalınca da “veren de alanın da Allah” olduğu bilinciyle her hâline şükredendir. Dolayısıyla imanda istikamet üzere olmak; bazen korku, bazen açlık, bazen de mal veya can kaybı gibi (*Bakara*, 2/155.) türlü türlü imtihanlara tabi tutulduğu bu hayat serüveninde insanın, her hâlükârda inancını dipdiri koruyabilmesini gerektirir.

İstikamet sahibi olmak için sonraki aşama inancına uygun dosdoğru bir yaşam sürmektir. İnancında dosdoğru olmakla kişinin kalbinde kök salan iman, bütün azalarına hükmettiğinde kişi istikamete erer. Sözelimi dili “dosdoğru” olunca yalancılık, ikiyüzlülük ve iftiradan uzak dürüst bir yaşam sürer; verdiği sözde durur, emanetleri gözü gibi korur, “mümin” adına yaraşır şekilde “güven”in timsali olur. Eli dosdoğru olunca harama el uzatmaz, ayağı dosdoğru olunca harama adım atmaz, gözü dosdoğru olunca harama bakmaz. Yaşantısında dosdoğru olan kulun insanlarla olan ilişkilerinde dürüstlük ve samimiyet hâkim olur; dedikodu yapmak, suizanda bulunmak, başkalarının özel hâllerini araştırmak gibi samimiyeti zedeleyecek unsurlara yer kalmaz. Dinde istikamet sahibi olan kişi, Yüce Allah’ın her bir emrini emrolunduğu gibi dosdoğru ifa eder, ifrat ve tefrite (aşırılıklara) meyletmeden itidal üzere hareket eder; namazını dosdoğru kılar, zekâtını dosdoğru verir.. amellerinde ihlâsı düstur edinir. Dolayısıyla yaşamının her anında "iman ettim" sözüne sadık bir duruş sergiler.

Rasulullah’ın “Allah’a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol.” (*Müslim, İman*, 62.) sözüyle kısaca dile getirdiği hakikat aslında muhatabına ağır bir sorumluluk yüklemektedir. Çünkü “istikamet sahibi olmak”, İslami hükümlerin tamamına uygun istikrarlı ve dengeli bir yaşam sürmeyi, itaatte devamlılığı öngörmektedir. İstikamette olmak; kendi aleyhine de olsa doğruluktan asla ayrılmamayı, kendi çıkarları uğruna adaletten sapmamayı, kalben sevmediği kimse de olsa her hak sahibine hakkını iade edebilmeyi zorunlu kılar. Darlıkta olduğu gibi bollukta da israf etmekten kaçınmayı, gelene gittiği kadar gelmeyenle de ilgilenmeyi, zenginlikte infakta bulunduğu gibi yoksulluk zamanında da elindeki bir lokmayı paylaşabilmeyi, az da olsa devamlı ibadet edebilmeyi, kısacası inişli çıkışlı hayat yolunda tökezlemeden dosdoğru yürüyebilme-yi gerektirir. Bu ise nefsanî arzular ve şeytanın telkinleriyle mücadele etmek zorunda olan “insan” için hiç de kolay değildir. İstikamet zorluğundandır ki, “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!” (*Hud*, 11/112.) buyruğu, Rasulullah Efendimiz’in “Beni yaşlandırdı” dediği Kur’an ayetleri arasında yer almıştır. (*Tirmizi, Tefsirü’l-Kur’an*, 56; *Beyhaki, Şuabü’l-İman*, IV, 82.) Ancak önemli olan bu yolda gayret sarf etmek ve istikametten ayrılmamaya özen göstermektir.

Rasulullah Efendimiz’in Müslümanca yaşamının yolu olarak gösterdiği istikamet, Rabbimizin bizden beklediği bir yaşam biçimidir. İman edip istikamet üzere olanları öven Rabbimiz, onların korku ve üzüntü yaşamayacaklarını bildirmiş (*Abkâf*, 46/13.) ve kendilerine şu müjdeyi vermiştir: “Şüphesiz 'Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra dosdoğru olanlar var ya, onların üzerine akın akın melekler iner ve derler ki: 'Korkmayın, üzülmeyin, size (dünyada iken) va'dedilmekte olan cennetle sevinin!'” (*Fussilet*, 41/30.) O hâlde namazlarımızın her rekâtında, günde en az kırk defa, okuduğumuz Fatiha suresinde, "Bizi dosdoğru yola (sırat-ı müstakime) ilet!" (*Fatiha*, 1/6.) diyerek Rabbimizden istikamet talebinde bulunan bizler, bu yolda çaba göstermeli ve ömrümüz boyunca “iman ettim” sözüne sadık kalabilmeliyiz.